

Asia: VN/19527/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi henkilöön liittyvää irtisanomisperustetta koskevan lainsäädännön muuttamisesta (työsopimuslain ja merityösopimuslain muuttaminen)

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta

Esitysluonnos on pääosin oikeansuuntainen. Irtisanomiskynnyksen alentaminen todetaan esityksessä nimenomaisesti, mutta säännösmuutosten perusteluja olisi aiheellista tarkentaa. Varsinkin pienille yrityksille (kaupan alalla monesti ns. kauppiasvetoiset kaupat) irtisanomiseen liittyy isoja riskejä, ja olisi tärkeää, että perusteiden olemassaoloa voidaan arvioida etukäteen mahdollisimman luotettavasti.

2. Asiallisen syyn vaatimus ja sen täsmentäminen (luonnoksen 7 luvun 2 §:n 1 momentti)

Olisi riittävää korvata asiallinen ja painava syy vain asiallisella syyllä. Säännösluonnoksen teksti kohtuullisuudesta voi johtaa käytännössä siihen, että perusteen täyttymisen arviointi muodostuu epätasemmiseksi.

3. Kokonaisarvioinnin perusteet (luonnoksen 7 luvun 2 §:n 2 momentti)

Vaikka tietynlainen kokonaisarviointi on valitussa sääntelytekniikassa tarpeellinen, säännösluonnos ohjaa sitä väärään suuntaan. Kirjoitustapa antaa vaikutelman siitä, että kaikkia mainittuja kriteerejä tulisi erityisesti arvioida päättämisharkinnassa, vaikka se ei olekaan tarkoitus. Käytännössä kuitenkin jo työntekijän rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus ratkaisee kysymyksen irtisanomisperusteen täyttymisestä.

Irtisanomiskynnyksen alentamisen osalta on tärkeää, että sääntely olisi mahdollisimman täsmällistä. Mikäli laissa on useita eri kriteerejä, ja näissä ns. sisäistä arviointi / liikkumavaraa, irtisanomisperusteiden arviointi vaikeutuu. Tämä taas toimii vastoin hallitusohjelman tavoitetta työllistämisen esteiden purkamisesta.

4. Uudelleensijoitusvelvollisuutta koskeva muutos (luonnoksen 7 luvun 2 §:n 3 momentti)

Uudelleensijoitusvelvollisuus olisi ollut perusteltua rajata koskemaan vain työkyvyn alentumiseen liittyviä tilanteita. Ehdotettu säännös jättää kyseisiin tilanteisiin huomattavasti tulkinnanvaraa.

5. Varoittamista koskevat muutokset (luonnoksen 7 luvun 2 b §)

Luonnoksen mukaan uutta varoitusta ei tarvitsisi antaa, jos työntekijä on aiemmin saanut varoituksen ja uusi rikkomus osoittaa samanlaista moitittavuutta tai välinpitämättömyyttä työsuhteeseen liittyvien velvoitteiden noudattamisessa.

Tämä on hyvä ja kannatettava muutos. Nykyinen sääntely asettaa liian tiukkoja ehtoja ns. asiallisen yhteyden vaatimukselle, ja joka tapauksessa niiden arviointiin on liittynyt yksittäistapauksissa huomattava määrä epävarmuuksia. Kyse voi olla mm. juuri välinpitämättömyydestä työsuhteeseen liittyviin velvoitteisiin, vaikka tämä välinpitämättömyys sitten ilmenisikin eri tavoin. Ei ole perusteltua vaatia, että esim. tällaisessa tilanteessa itse rikkeenkin tulisi olla samanlainen kuin jo aiemmin.

Varoitusta koskeva muutosäännös on kuitenkin liian tiukka, sillä se vaatii kertomaan nimenomaisesti irtisanomisen uhasta. Tällaiset edellytykset ovat omiaan viemään arviointia kohti tarpeettomia muodollisuuksia esimerkiksi tilanteessa, jossa varoituksesta on kuitenkin käytännössä selvinnyt sen merkitys.

6. Merityösopimuslain muuttaminen

-

7. Muut huomiot

Voimaantulosäännös on huomattavan monimutkainen. Lain voimaantulosta tulisi säätää siten, että muuttunutta lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen kaikissa irtisanomistilanteissa.

Viertolahti Pilvikki
Kaupan liitto ry

Vaaja Antti
Kaupan liitto